
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא למחקר איכותני לתלמידי מוסמך בגיל הרך - 3387

תאריך עדכון אחרון 26-09-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 1

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הגיל הרך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2020

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): שירה דיאמונד

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Shira.Diamond@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יציג את התשתית הרעיונית של המחקר האיכותני ואת השלבים המרכזיים בעריכתו. הקורס יפתח בהצגת התשתית הפילוסופית העומדת בבסיס פרדיגמת המחקר האיכותנית, בהמשך יידונו השלבים של איתור וניסוח שאלת מחקר, גזירת שאלות מחקר ותכנון מערך מחקר ויישום, נכיר גישות שונות במחקר איכותני וכן נידרש לנושאים של אתיקה, הערכת איכות והכללה.

מטרות הקורס:

הקורס הנו קורס מבוא ראשוני שמטרתו להפגיש את הסטודנטים עם עקרונות המחקר האיכותני, ובכך לפתוח צוהר ללימוד המשך מעמיק יותר של פרדיגמה מחקרית זו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה לסטודנטים תהיה הבנה עקרונית של התשתית התיאורטית העומדת בבסיס פרדיגמת המחקר האיכותני, וכן הכרה בסיסית של הגישות המתודולוגיות והזרמים המרכזיים הכלולים בו ושל עקרונות האתיקה ותבחיני האיכות המאפיינים אותו.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות חובה. מותרת היעדרות משעור אחד.

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מהו מחקר איכותני? הנחות יסוד ופרדיגמות
2. זרמים במחקר האיכותני
3. עיצוב המחקר האיכותני
4. איסוף הנתונים
5. ניתוח ופרשנות
6. אתיקה, הערכת איכות והכללה

חומר חובה לקריאה:

חומר חובה לקריאה (על פי הנחיות שיינתנו בכיתה):

1. מהו מחקר איכותני? הנחות יסוד ופרדיגמות שקדי, א. (2003). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני - תיאוריה ויישום. תל-אביב:

רמות/אוניברסיטת תל-אביב. (פרק 1).

2. מסורות וזרמים במחקר האיכותני
סוקר, ז. (2001). אתנוגרפיה פרשנית. משחק ולמידה: מה באמת רוצים ילדים ללמוד באמצעות המשחק? בתוך נ. צבר-בן יהושע (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותני (407-440). תל אביב: דביר.

3. עיצוב המחקר האיכותני, בחירת נושא ושאלות מחקר
Padgett, D. K. (2017). *Qualitative methods in social work research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 3, pp. 57-77).

4. איסוף הנתונים
ג'ולסון, ר. (2015). כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית. תרגום: ע. ליבליך. תל-אביב: מופ"ת (פרק 1: עמ' 37-44).

5. ניתוח ופרשנות
Bowen, G. A. (2008). *Naturalistic inquiry and the saturation concept: a research note*. *Qualitative research*, 8, 137-152.

6. אתיקה, איכות והכללה
דושניק, ל. וצבר-בן יהושע, נ. (2016). אתיקה של מחקר איכותני. בתוך נ. צבר-בן יהושע (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותני (עמ' 217-235). תל אביב: מכון מופ"ת.

חומר לקריאה נוספת:

1. מהו מחקר איכותני? הנחות יסוד ופרדיגמות שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (פרק 1: עמ' 37-59).

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin, & Lincoln, Y. S. (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed.), (pp. 1-20). Thousand Oaks, Ca: Sage.

Creswell J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and research design: Choosing among five traditions* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. (ch. 2: pp. 15-38).

2. מסורות וזרמים במחקר האיכותני

שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (פרק 7: עמ' 209-233).

ספקטור-מרזל, ג. (2010). מחקר נרטיבי ועבודה סוציאלית. חברה ורווחה, ל(1), 75-110.

Starks, H., & Trinidad, S. B. (2007). *Choose your method: A comparison of*

phenomenology, discourse analysis, and grounded theory. Qualitative health research, 17(10), 1372-1380.

Corbin J., & Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage

3. עיצוב המחקר האיכותני, בחירת נושא ושאלות מחקר

שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבניית כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת. (עמ' 83-104).

4. איסוף הנתונים

Birch, M., & Miller, T. (2000). Inviting intimacy: The interview as therapeutic opportunity. International Journal of Social Research Methodology, 3, 189-202.

5. ניתוח ופרשנות

ליבליך, ע., תובל-משיח, ר. וזילבר, ת. (2010). בין השלם לחלקיו, ובין תוכן לצורה. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), שיטות לניתוח נתונים איכותניים (עמ' 21-42). באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

ספקטור-מרזל, ג. (2010). מנגנוני בררה בטענה של זהות סיפורית: מודל לניתוח נרטיבים. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), שיטות לניתוח נתונים איכותניים (עמ' 63-96). באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). Narrative research: Reading, analysis, and interpretation. Thousand Oaks: Sage. (Chapter 1.)

6. אתיקה, איכות והכללה

קרומר נבו, מ. (2006). נשים בעוני: סיפורי חיים. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2000). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), Handbook of qualitative research (2nd Ed.) (pp. 1-32). London: Sage.

Josselson, R. (2007). The ethical attitude in narrative research: Principles and practicalities. In Clandinin, D. J. (Ed.), Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology. (pp. 537-566). Thousand Oaks, CA: Sage.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

סטודנטים עם מוגבלות:

האוניברסיטה העברית ובית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית רואים חשיבות רבה בהנגשת דרכי ההוראה והשירותים הניתנים לסטודנטים. סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצה הקורס על מנת לדון איתו/ה על צרכי הנגישות שלהם ועל ההתאמות הנדרשות. שימו לב כי חלק מההתאמות מחייבות אישור של יחידת הנגישות (il.ac.huji.savion@negishut), יחידת האבחון והתמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה והפרעות קשב (il.ac.huji.savion@ldsupport) או המרכז לעיוור משמעותית לתמוך יכולים אשר שונים שירותים מספקות אף אלו יחידות (cb@savion.huji.ac.il). בתהליך הלמידה. על כן, במקביל לפניה למרצה, מומלץ לסטודנטים לפנות ליחידות אלו בהקדם האפשרי.